

Királyválasztás, osztályuralom és női választójog.

Írta: *Máday Andor*, Neuchatel.

A női választójog ellenfelei hazánkban különösen két argumentumot szoktak felhozni a nők politikai egyenjogúsítása ellen. Egyrészt azt állítják, hogy a nő alkotmányos jogai és politikai szerepe ellentétben vannak a magyar *nemzeti tradíciókkal* s az őseinktől ránk hagyott *jogrend szellemével*, másrészt arra hivatkoznak, hogy a magyar jog – főleg a magánjog – dacára annak, hogy férfiak a törvényhozók, jobban kedvez a nőnek, mint bármely más nép törvénye és így, *törvényhozóink lovagiassága* feleslegessé teszi a nőknek a jogalkotásban való aktív részvételét.

Nem céloim e rövid cikk keretében a két argumentumot egész terjedelmükben cáfolni, csupán arra kívánok szorítkozni, hogy a feminista álláspont megerősítésére néhány adatot soroljak itt fel, a melyek egy most készülő könyvem¹ arása közben jutottak tudomásomra.

A mi a *nemzeti tradíciót* illeti, a nők politikai jogai szempontjából rendkívüli fontossággal bír az a kérdés, vajjon a régi magyar jog alkalmasnak tartotta-e a nőt a legfőbb és sokszor a legerősebb politikai hatalom gyakorlására: a *királyságra*? Vannak országok, ahol a nő semmi körülmények között sem léphet a trónra; ilyenek Belgium, Olaszország, Svédország stb. s ugyanez az elv jellemezte egykoron francia királyságot is. Más államok trónöröklési rendje elvben elfogadta a nők trónöröklési jogát és pedig vagy a fileszármazókkal egyenlő mérvben, vagy pedig a fiág kihalása esetére.

Őseinknél az Árpád-ház idejében a fiági leszármazás döntött a trónrajutás kérdésében, ám az Árpád-ház fiágának kihalása után két ízben jutottak *királynők* a magyar trónra: Nagy Lajos leánya *Mária* és Zsigmond leánya *Erzsébet* személyében. Ugyancsak két hasonló lány szerepel *Erdély* történetében is, ahol Zápolya özvegye *Izabella*² és Bethlen Gábor özvegye brandenburgi *Katalin* lettek fejedelmekké.

Vajjon *mi címen jutottak a most említett királynők és fejedelmők a trónra*? Nem örökösödés, hanem *választás alapján*. E szerint őseink, midőn a nőt tették uralkodókká, nem voltak, miként más nemzetek, valami öröklési rend által megkötve, amely az uralkodó család érdekében rájuk oktrojálta volna az asszonykirályt. Ellenkezőleg, szabad király-

választó nép voltak s ha ez a nép a királyválasztásnál előszeretettel adta is bizalmát *M* elhunyt király gyermekének, úgy viszont éppen a választás ténye adta meg arra az alkalmat, hogy a szokástól eltérjenek ott, ahol a király vagy a fejedelem csakis a „korona viselésére alkalmatlan” leánygyermeket hagyott hátra. Ám őseink *nem tartották a nőt a korona viselésére alkalmatlannak* s szabadakaratból, választójoguk érvényesítése útján *éppen úgy juttattak nőket a trónra, mint férfiakat*.

Ha nemzeti történetünk e tényeit összehasonlítjuk az antifeministák mai érvelésével, amely a tradícióra hivatkozva tagadja meg a nőtől a választójogot, úgy csakis érveléstik felületességét és következetlenségét konstatálhatjuk. *Ma megtagadják a magyar nőtől a mérsékelt kvalifikációt igénylő választójogot: a szavazási jogosultságot, mikor pedig őseink a nemzet sorsát intéző s így a lehető legmagasabb kvalifikációt igénylő királyi hatalomra is megadták volt a magyar nőnek a passzív választójogot, azaz a választhatóságot!*

Lássuk most a másik érvet: a *magyar törvényhozás lovagiasságát*, amely állítólag feleslegessé teszi a nőknek a törvényhozásban való direkt részvételét. Hát igaz, hogy a *régebbi magyar jog*, pl. a *Verböczy* Hármaskönyvében kvalifikált jogrend előnyös a nőkre. *Schwimmer* Rózsának a „*Womans Journal*”-ban közölt cikke joggal mutat arra, hogy a régi magyar jog a nőt, mint gyengébb felet a politikai élet küzdelméből kizárta ugyan, de ezen hátrányos rendelkezést viszont azzal ellensúlyozta, hogy rendkívüli vagyoni előnyöket, valóságos kiváltságokat biztosított neki (különösen az özvegynek).

Nos, a magyar nőnek ezen magánjogi kiváltságait tanulmányozva, egy érdekes, a feminista harcban eddig kellően figyelemre nem méltatott tényt állapíthatunk meg.

A régi magyar magánjog a házasságban három kiváltságos jogot biztosított a nőnek három vagyoni jogi intézmény formájában, a melyek csak a nőt illették, a férjet nem.

Ezek az intézmények voltak:

a hitbér,

a jegyajándék

és a hitvestársi öröklés.

így volt ez legalább *Werböczy* idejében.

S hogy áll a dolog ma?

Az elmúlt századok alatt a férfitörvényhozók és jogalkotók nem maradtak tétlenek. Munkájuk eredménye (a miről bármely magán-

¹ A könyvnek, amely most sajtó alatt van, a címe: *A magyar nők jogai a múltban és jelenben*.

² Meg kell azonban jegyeznünk, hogy *Izabella* hatalmát jogilag fiával *János Zsigmonddal* osztotta meg.

* De nem a »legrégebbi» – mert a honfoglalás előtt és alatt bizony még rideg patriarkalizmus jellemezte a magyar jogot, amely az asszonyt a férj tulajdonának tekintette.

jogi munkát olvasva meggyőződhetünk*), hogy az idők folyamán mindezen a nők érdekében létesített jogintézmények előnyeit a saját nemükre is kiterjesztették, vagyis, hogy ma nemcsak a nő, de a férfi is kaphat hitbért, jegyajándékot s jogosult a hitvestársi öröklésre.

Ekként „lovagias” férfitörvényhozóink eltörölték azokat a kiváltságokat, a melyeket a régi, valóban nobilis törvények a nőnek a politikai jogok helyett kárpótlásul adtak, de eszök-ágába sem jutott már most a privilégiumoktól megfosztott s a férfival egyenlővé tett nőnek a politikai jogokat s az ebből folyó egyenlőséget megadni.

Magánjogunk ezen fejlődése beigazolja a feministák amaz állítását, hogy a férfi-törvény hozás – akarva, nem akarva – férfiosztályuralmat létesít, azaz hamarabb észreveszi és megérti a férfiak érdekeit, mint a nőkéét. S ez az egyik döntő érv arra, hogy miért kellene ma minden embernek – nőnek, férfinak egyaránt – feministává s a női szavazatjog hívévé lennie.